

موضوع	بخشنامه شماره م/ب/2823 مورخ ۱۳۸۵/۱۲/۰۵؛ ابلاغ دستورالعمل " طبقه بندی دارایی های موسسات اعتباری " و " نحوه محاسبه ذخیره مطالبات موسسات اعتباری "
<p>شماره: م/ب ۲۸۲۳ تاریخ : ۱۳۸۵/۱۲/۰۵ بسمه تعالی</p> <p>جهت اطلاع کلیه مدیران عامل محترم بانکهای دولتی و غیر دولتی و موسسه اعتباری غیربانکی توسعه ارسال گردید.</p> <p>احتراما</p> <p>به پیوست دستورالعملهای طبقه بندی داراییهای موسسات اعتباری " و "نحوه محاسبه ذخیره مطالبات موسسات اعتباری که در جلسه های یکهزار و هفتاد و چهار و یکهزار و هفتاد و هفت مورخ ۱۳۸۵/۱۰/۰۹ و ۱۳۸۵/۱۱/۲۸ شورای محترم پول و اعتبار به تصویب رسیده است. جهت اجرا در سیستم بانکی کشور ابلاغ می گردد</p> <p>شایان ذکر است کمیته های مذکور در ماده ۲ دستور العمل طبقه بندی دارایی های موسسات اعتباری جهت بررسی عملکرد و وضعیت مالی مشتریان و چشم انداز آتی صنعت آنان لازم است با اداره نظارت بر موقعیت مالی بانکها هماهنگی های لازم را به عمل آورند. همچنین دستور العمل یاد شده در تبصره ذیل بند ۲۷ از ماده ۲ دستور العمل طبقه بندی دارایی های موسسات اعتباری در خصوص نحوه انتقال مطالبات به سرفصل سوخت شده پس از تصویب شورای محترم پول و اعتبار به سیستم بانکی کشور ابلاغ خواهد شد.</p> <p>خواهشمند است دستور فرمایید دستورالعملهای پیوست به کلیه واحدهای ذی ربط در آن بانک ابلاغ و بر حسن اجرای آن نظارت گردد. ب</p> <p>اداره مطالعات و مقررات بانکی سیمندخت حکاک ۲-۳۸۳۱ «بسمه تعالی»</p> <p>دستور العمل طبقه بندی داراییهای موسسات اعتباری</p> <p>این دستورالعمل به منظور دستیابی به تعریف روشن و شفاف از طبقه بندی تسهیلات اعطایی در بانکها و موسسات اعتباری تهیه گردیده است.</p> <p>ماده ۱- تعاریف</p> <p>در این دستورالعمل اصطلاحات و عبارات به کار رفته به شرح ذیل تعریف می گردند.</p> <p>۱-۱) تسهیلات:</p> <p>تسهیلات اعم از ریالی و ارزی شامل خالص تسهیلات اعطایی به اشخاص به استثناء سرمایه گذاری مستقیم و مشارکت حقوقی، تسهیلات اعطایی بین بانکی بدهی مشتریان در حساب بدهکاران موقت تسهیلات از محل حساب ذخیره ارزی بدهکاران بابت اعتبارات اسنادی پرداخت شده بدهکاران بابت ضمانت نامه های پرداخت شده بدهکاران بابت اعتبارات اسنادی و بروات ارزی مدت دار پیش پرداخت بابت خرید اموال معاملات اموال خریداری شده بابت عقود کالای معاملات سلف کار در جریان جعاله و خرید دین اسناد و بروات خریداری شده میباشد.</p> <p>تبصره: منظور از خالص تسهیلات مانده تسهیلات اعطا شده پس از کسر سود سالهای آینده تسهیلات حساب وجوه دریافتی مضاربه و حساب مشترک مشارکت مدنی می باشد.</p> <p>۲-۱) موسسه اعتباری</p> <p>شامل کلیه بانک ها اعم از دولتی و غیر دولتی موسسات اعتباری غیربانکی و عنداللزوم تعاونی های اعتبار صندوقهای قرض الحسنه و شرکتهای لیزینگ و سایر تشکلهای اعتباری است که با مجوز بانک مرکزی و یا تحت نظارت بانک مرکزی فعالیت می کنند.</p> <p>۳-۱) مشتری</p> <p>شامل کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی است که از موسسه اعتباری تسهیلات دریافت نموده و یا بر اثر یک رویداد قرارداد و یا معامله با موسسه اعتباری تعهدی مبنی بر خروج مبالغی توسط موسسه اعتباری در قبال آنان پذیرفته شده است و احتمال پرداخت مبلغی توسط موسسه اعتباری مذکور در آینده وجود داشته باشد.</p> <p>۴-۱) تسهیلات با اهمیت</p> <p>از نظر این دستورالعمل در مواردی که مجموع تسهیلات هر ذی نفع واحد از (۲۰۰۰۰۰ : ۱) مجموع مانده تسهیلات سال مالی قبل موسسه اعتباری تجاوز نماید تسهیلات با اهمیت تلقی میشود.</p>	

ماده ۲ طبقه بندی دارایی ها

تسهیلات بر اساس این دستورالعمل با توجه به کیفیت آنها به ۴ دسته به شرح زیر طبقه بندی میگردند. کیفیت هر فقره تسهیلات بر اساس ۳ پارامتر زمان وضعیت مالی مشتری و صنعت یا رشته فعالیت مربوط ارزیابی میشوند. بررسی عملکرد و وضعیت مالی مشتری براساس اطلاعات مالی مشتری از جمله صورتهای مالی حسابرسی شده رتبه بندی مشتری صنعت یا رشته فعالیت ذی ربط کیفی بوده و سطح بالایی از اطلاعات کارشناسی را میطلبد و لازم است کمیته هایی در سطح هر موسسه اعتباری ضمن هماهنگی با بانک مرکزی این وظیفه را به عهده گرفته و با توجه به اطلاعات موجود تسهیلات با اهمیت را از این منظر مورد سنجش قرار دهند.

۱-۲) طبقه جاری

پرداخت اصل و سود تسهیلات و یا بازپرداخت اقساط در سررسید صورت گرفته و یا حداکثر از سررسید آن ۲ ماه گذشته است.

مشتری از وضعیت مالی مطلوب برخوردار است به نحوی که تجزیه و تحلیل شاخصهای مالی از قبیل سودآوری و نقدینگی حاکی از آن است که وی در بازپرداخت اصل و سود تسهیلات خود با مشکل مواجه نخواهد شد. چشم انداز صنعت یا رشته فعالیت مربوط مطلوب است و بازار محصولات و خدمات این صنعت یا رشته فعالیت از ثبات لازم برخوردار است.

۲۲) طبقه سوره میده کند شد.

از تاریخ سررسید اصل و سود تسهیلات و یا تاریخ قطع پرداخت اقساط بیش از ۲ ماه گذشته است ولی تاخیر در بازپرداخت هنوز از ۶ ماه تجاوز ننموده است. در این صورت فقط مبلغ سررسید شده تسهیلات به این طبقه منتقل می شود.

شاخص های مالی مشتری از قبیل سودآوری و نقدینگی حاکی از وضعیت مالی مناسب است. لیکن تجزیه و تحلیل عملکرد و وضعیت مالی احتمال تاخیر در بازپرداخت تسهیلات مشتری را در آینده نشان میدهد. صنعت یا رشته فعالیت مربوط از وضعیت رشد محدود و بازار نسبتاً پایداری برخوردار است.

تبصره در صورت محقق شدن هر یک از شرطهای ب و ج کل مانده تسهیلات ذی ربط به این سرفصل منتقل می شود.

۲۳) طبقه مدونی

اصل و سود تسهیلاتی که بیش از ۶ ماه و کمتر از ۱۸ ماه از تاریخ سررسید و یا از تاریخ قطع پرداخت اقساط سپری شده است و مشتری

هنوز اقدامی برای بازپرداخت مطالبات موسسه اعتباری ننموده است. در این صورت مانده سررسید شده تسهیلات به این طبقه منتقل می شود.

وضعیت مالی مشتری بر اساس شاخصهای تعیین کننده در موقعیت مناسبی قرار ندارد و تجزیه و تحلیل موقعیت مالی وی حاکی از آن است که مشتری احتمالاً قادر به ایفای بخشی از تعهدات خود در زمان مقرر نمی باشد.

رشد فعالیت مربوط با محدودیت جدی و رکود مواجه است و بازار محصولات آن محدود و بی ثبات است.

تبصره در صورت محقق شدن هر یک از شرطهای ب و ج کل مانده تسهیلات ذی ربط به این سرفصل منتقل می شود.

۲-۴) طبقه مشکوک الوصول:

تمامی اصل و سود تسهیلاتی که بیش از ۱۸ ماه از سررسید و یا از تاریخ قطع پرداخت اقساط آنها سپری شده است و مشتری هنوز اقدام به بازپرداخت بدهی خود ننموده است.

شاخص های مالی مشتری از قبیل سودآوری و نقدینگی حاکی از وضعیت مالی نامطلوب مشتری است و تجزیه و تحلیل عملکرد وضعیت مالی وی حاکی از احتمال عدم ایفای تمامی تعهدات مشتری میباشد.

۲۵) ملاک طبقه بندی دارایی ها در طبقه های سررسید گذشته معوق و یا مشکوک الوصول ضعیف ترین شاخص ارزیابی اشاره شده در آن طبقه میباشد. به عبارت دیگر در صورتی که هر فقره از تسهیلات ضعیف ترین شاخص ارزیابی کننده یکی از طبقه ها را احراز نماید آن شاخص به تنهایی ملاک طبقه بندی میباشد و سایر شاخصهای مربوط به طبقه های بالاتر در نظر گرفته نمیشود به عنوان مثال چنانچه تسهیلاتی بر اساس شاخصهای ارزیابی مندرج در بندهای الف و ج شاخص زمان و شاخص رشد صنعت و وضعیت بازار در طبقه سررسید

گذشته قابل طبقه بندی باشد لیکن از لحاظ شاخص وضعیت مالی نامطلوب ارزیابی شود چنین تسهیلاتی در طبقه مشکوک الوصول طبقه بندی می شود.

۲۶) در صورتی که مطالبات موسسه اعتباری از محل بدهکاران بابت اعتبارات اسنادی پرداخت شده و بدهکاران بابت ضمانت نامه های پرداخت شده حداکثر ظرف مدت ۲ ماه به حیطة وصول در نیاید مطالبات مذکور به طبقه مشکوک الوصول منتقل می گردد.

۲۷) آن بخش از مطالبات موسسه اعتباری که صرف نظر از تاریخ سررسید به دلایل متقن از قبیل ورشکستگی و یا علل دیگر قابل وصول نباشد، با تصویب مدیریت موسسه اعتباری به عنوان مطالبات سوخت شده تلقی و از حسابها خارج می شود. اما اگر به هر دلیل مقرر گردید مانده تسهیلات مذکور در حساب موسسات اعتباری باقی بماند ضروری است مانده مذکور در طبقه مشکوک الوصول منظور گردد. تبصره دستور العمل نحوه انتقال مطالبات به سرفصل سوخت شده توسط بانک

مرکزی تهیه و به تصویب شورای پول و اعتبار خواهد رسید.

۲۸) صرف نظر از این که دارایی مورد نظر در کدام یک از طبقات مندرج در این دستور العمل طبقه بندی شده است لازم است موسسه اعتباری پیگیری های اجرایی و حقوقی خود را بر اساس صرفه و صلاح خود برای وصول مطالبات موسسه به عمل آورد.

ماده ۳- تسهیلات مورد امهال

تسهیلات فوق در یکی از طبقات ۲-۲ و یا ۲-۳ طبقه بندی میشوند. کلیه تسهیلات امهال شده بر اساس مصوبات هیات دولت در طبقه ۲۳ طبقه بندی می شود و سایر تسهیلات امهال شده نیز با توجه به شرایط تعیین کننده طبقات ۲۲ و یا ۲۳ در یکی از این طبقات قرار خواهند گرفت. در صورت بهبود وضعیت اعتباری مشتری و ایفای تعهدات در زمان مقرر و احراز شرایط هر یک از طبقات بالاتر، این تسهیلات می تواند به این طبقات منتقل شود.

۱ در خصوص طبقه بندی تسهیلات امهالی تسهیلات مورد امهال مفاد دستور العمل اجرایی نحوه امهال مطالبات مؤسسات اعتباری مصوب شورای پول و اعتبار ابلاغی طی بخشنامه شماره ۹۸۲۱۲۶۸۱ مورخ ۱۳۹۸/۰۶/۲۶ و اصلاحات پس از آن ملاک عمل می باشد.

ماده ۴ مطالبات از دولت

تسهیلاتی که بازپرداخت آن به موجب قانون توسط دولت تضمین گردیده و یا اجازه تضمین آن توسط دولت در قانون پیش بینی شده و تضمین مربوط توسط سازمان مدیریت و برنامه ریزی صادر شده است. این گونه تسهیلات همانند سایر تسهیلات مؤسسات اعتباری مشمول این دستور العمل میباشند.

ماده ۵- دوره های زمانی بازنگری کیفیت داراییها

مؤسسات اعتباری مکلفند ترتیبی اتخاذ نمایند که

تسهیلات اعطایی را بر اساس ردیفهای الف بندهای فرعی ۱-۲ الی ۴-۲ ماده ۲ عامل زمان بلافاصله بعد از گذشت زمان مقرر در طبقه مربوط انعکاس دهند.

کمیت های موضوع ماده ۲ این دستور العمل مکلفند ضمن هماهنگی با بانک

مرکزی در اجرای ردیفهای ب و ج بندهای همان ماده تسهیلات با اهمیت را در پایان هر ۳ ماه بر اساس شاخصهای مندرج در ردیفهای فوق الذکر ارزیابی و در طبقات مرتبط منعکس نمایند.

ماده ۶ نحوه طبقه بندی تسهیلات متعدد مربوط به یک مشتری

در مورد مشتریانی که بیش از یک فقره تسهیلات از مؤسسات اعتباری دریافت کرده باشند در صورتی که معادل ریالی بیش از ۴۰ درصد از تسهیلات آنان به طبقه مشکوک الوصول منتقل شود طبقه مذکور ملاک تعیین طبقه کلیه تسهیلات آن مشتری می باشد.

این دستورالعمل در ۶ ماده و ۴ تبصره در یک هزار و هفتاد و چهارمین جلسه مورخ ۱۳۸۵/۱۰/۹ شورای پول و اعتبار به تصویب رسید و جایگزین دستورالعمل اجرایی نحوه شناسایی و ثبت مطالبات سررسید گذشته و معوق بانکها مصوب نهصد و هفتاد و سومین

جلسه مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۲۱ گردید.

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

مدیریت کل مقررات مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

دستورالعمل نحوه محاسبه ذخیره مطالبات

مؤسسات اعتباری

لمدا

«بسمه تعالی»

دستورالعمل نحوه محاسبه ذخیره مطالبات مؤسسات اعتباری

مؤسسه اعتباری موظف است به منظور جبران زیان یا خسارت احتمالی ناشی از عدم ایفای تعهدات

مشتریان در رابطه با تسهیلات اعطایی آنان نسبت به احتساب ذخیره عمومی و اختصاصی در چارچوب دستور العمل طبقه بندی داراییهای مؤسسات اعتباری به شرح زیر اقدام نماید.

ماده ۱- ذخیره عمومی

ذخیره عمومی مطالبات مشکوک الوصول باید متناسب با مطالبات مذکور و حداقل به میزان ۱/۵ درصد کل تسهیلات اعطایی مؤسسات اعتباری بر اساس تعاریف مندرج در بند (۱۱) دستور العمل طبقه بندی دارایی های مؤسسات اعتباری شامل معاملات قدیم جاری سررسید گذشته معوق مشکوک الوصول در پایان هر سال مالی یا در مقاطع تهیه صورتهای مالی محاسبه و در حسابهای مربوط لحاظ گردد.

ماده ۲- ذخیره اختصاصی ۱-۲- میزان ذخیره اختصاصی بر اساس بندهای ۲۲-۲۳ و ۲۴ دستورالعمل طبقه بندی دارایی های مؤسسات

اعتباری به شرح ذیل محاسبه می شود.

درصد

مانده تسهیلات موضوع طبقه سررسید گذشته

مانده تسهیلات موضوع طبقه معوق

مانده تسهیلات موضوع طبقه مشکوک الوصول

تعریف اصطلاحات مندرج در دستورالعمل طبقه بندی داراییهای مؤسسات اعتباری عیناً در این دستورالعمل نیز کاربرد دارد.

تبصره ۱ مانده تسهیلات مشتمل بر اصل تسهیلات به علاوه سود و وجه التزام تأخیر تأدیه دین که به عنوان درآمد شناسایی شده و به حسابهای سود دریافتی و وجه التزام دریافتی منظور گردیده میباشند.

تبصره ۲ احتساب ذخیره برای داراییهای طبقه مشکوک الوصول به میزان بیش از ۵۰ مستلزم ارزیابی ویژه و ارایه دلایل قابل قبول طبق استانداردهای حسابداری است.

۲-۲- مؤسسه اعتباری موظف است به منظور احتساب ذخیره اختصاصی ارزش وثایق هر مورد را با اعمال ضرایب ذیل از هر فقره از تسهیلات کسر و سپس اقدام به محاسبه ذخیره زیربط نماید.

۲-۲-۱- ۱۰۰ درصد مبلغ وثایق نقدی نظیر سپرده قرض الحسنه پس انداز سرمایه گذاری کوتاه مدت سرمایه گذاری بلند مدت و گواهی سپرده بانکی اعم از ربالی و ارزی

۲-۲-۲- ۱۰۰ درصد مبلغ اوراق مشارکت منتشره با تضمین دولت یا اوراق مشارکت منتشره توسط بانک مرکزی

۲-۲-۳- ۸۰ درصد اوراق مشارکت با تضمین سیستم بانکی کشور

۲-۲-۴- حداکثر ۷۰ درصد ارزش بازار املاک و مستغلات

۲-۲-۵- حداکثر ۷۰ درصد ارزش بازار سهام پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار اسناد معتبر بانکی نظیر اعتبارات اسنادی معامله شده ضمانت نامه های بانکی و موارد مشابه

۲-۲-۶- حداکثر ۵۰ درصد ارزش بازار ماشین آلات و تجهیزات

تبصره ۱- به منظور احتساب ذخیره اختصاصی برای کلیه تسهیلاتی که ۵ سال یا بیشتر از سررسید پرداخت اصل و سود آنها سپری شده باشد باید مانده کل تسهیلات بدون کسر نمودن ارزش وثایق مذکور در بندهای ۲-۲-۳ الی ۲-۲-۶ مبنای محاسبه قرار گیرد به نحوی که طی ۵ سال بعد از آن به طور مستقیم یا یکنواخت معادل ۱۰۰ مانده تسهیلات ذخیره اختصاصی در حسابهای مربوط منظور شده باشد. بدین ترتیب که برای محاسبه ذخیره تسهیلات فوق الذکر ضرایب یاد شده در بندهای ۲-۲-۳ الی ۲-۲-۶ اعمال نگردیده و ذخیره ذی ربط بر اساس مانده کل تسهیلات محاسبه می گردد.

تبصره ۲- ارزیابی وثایق مذکور در ردیفهای ۲-۲-۴ و ۲-۲-۶ فوق توسط کارشناس واجد صلاحیت منتخب هیأت مدیره مؤسسه اعتباری اعم از داخل یا خارج آن مؤسسه انجام میگردد. ارزیابی مذکور تا مدت ۳ سال معتبر خواهد بود مشروط به این که در پایان سال یا مقاطعی که تهیه صورتهای مالی مؤسسه اعتباری مورد نظر است بر اساس تغییر شاخصهای مربوط طبق اعلام بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مورد تعدیل قرار گیرد.

لم

تبصره - برای تسهیلاتی که پس از سپری شدن ۵ سال یا بیشتر از سررسید پرداخت اصل و سود آنها مؤسسه اعتباری بنا به دلایل خارج از اراده خود قادر به وصول مطالبات از محل وثایق مأخوذه نمی باشد مانده کل تسهیلات پس از کسر نمودن ارزش وثایق مذکور در بندهای ۲-۲-۳ الی ۲-۲-۶ مبنای محاسبه قرار می گیرد.

۲-۳- مؤسسه اعتباری موظف است مانده تسهیلات اعطایی را که بر طبق این دستورالعمل پس از احتساب ارزش وثایق با اعمال ضرایب مذکور در بندهای ۲-۲-۱ الی ۲-۲-۳ برای آنها ذخیره اختصاصی منظور می گردد. از مانده کل تسهیلات که مبنای احتساب ذخیره عمومی است کسر نماید در غیر این صورت مانده این گونه تسهیلات از مانده کل تسهیلات کسر نمیگردد. بدین ترتیب که بر اساس مفاد این دستورالعمل برای هر پرونده تسهیلاتی باید ذخیره عمومی یا ذخیره اختصاصی منظور گردد.

ماده ۳- ذخیره مطالبات از دولت

جهت تسهیلات تحت تضمین دولت طبق تعریف ارایه شده در ماده ۴ دستورالعمل طبقه بندی دارایی های مؤسسات اعتباری ذخیره اختصاصی در نظر گرفته نمی شود.

این دستورالعمل در ۳ ماده و ۴ تبصره در یک هزار و یک صد و سی و هشتمین جلسه مورخ ۱۳۹۰/۱۲/۱۶ شورای پول و اعتبار به تصویب رسید.

۱ مصوب یکهزار و سیصدمین جلسه مورخ ۱۳۹۹/۷/۱ شورای محترم پول و اعتبار

4

لم